

VERLOREN

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK OP HET HSL-TRAJECT IN DE PROVINCIE ANTWERPEN

VOORWERPEN

Dienst Cultureel Erfgoed

PROVINCIE
ANTWERPEN

STEENTIJD - 75 00

METAALTIJD - 02 00

INHEEMS-ROMEINSE PERIODE 01 50

MIDDELEEUWEN 10 00

19DE EEUW 18 14

INHOUD

Woord vooraf - Ludo Helsen en Karel Vinck	009
Hoge snelheid voor België - Carla Borgions	011
Het project, een voorstelling - Joke Bungeneers	017
Deel 1. Situering en vooronderzoek	021
1. De weg naar het archeologisch HSL-onderzoek - Joke Bungeneers, Stephan Delaruelle en Cyriel Verbeek	023
2. Het geomorfologische en bodemkundige kader - Jari Hinsch Mikkelsen, Roger Langohr en Veerle Vanwesenbeeck	033
3. Het historisch-geografische kader - Karel A.H.W. Leenders	045
Deel 2. Het archeologisch onderzoek. De resultaten en hun context	061
1. De steentijden	
1. Twee en een half miljoen jaar mensheid: een overzicht in vogelvlucht - Marc De Bie	063
1. Het Paleolithicum of de oude steentijd (ca. 2.500.000-12.000 jaar geleden)	064
2. Het Mesolithicum of de midden-steentijd (ca. 10.000-4500 v.C.)	068
3. Het Neolithicum of de nieuwe steentijd (ca. 5500-2000 v.C.)	072
2. Leven in een kamp van jagers-verzamelaars - Marc De Bie	077
3. De steentijden op het HSL-traject - Cyriel Verbeek, Stephan Delaruelle en Marc De Bie	083
1. Het Paleolithicum - De oudste getuigen	083
2. Het Mesolithicum - Losse vondsten en twee opgravingen	085
3. Neolithicum - Vondsten die wijzen op bewoning	097
2. De metaaltijden	
1. Een overzicht in vogelvlucht - Rica Annaert en Luc Van Impe	101
1. De vroege en midden-bronstijd (ca. 2000-1050 v.C.)	101
2. De late bronstijd (ca. 1050-800 v.C.)	103
3. De ijzertijd (ca. 800-57 v.C.)	107

2. De metaaltijden op het HSL-traject - Stephan Delaruelle en Cyriel Verbeek	115
1. De bronstijd (2000-800 v.C.)	115
2. De ijzertijdnederzettingen (800-ca.50 v.C.)	117
- Een drenkpoel uit de ijzertijd aan de Salaadweg - Karen Minsaer en Anne Schryvers	143
3. Aspecten van de ijzertijd in de Kempen	151
3. De inheems-Romeinse periode	
1. Het gebied tussen Maas, Demer en Schelde: de Romeinse tijd in vogelvlucht - Henk Hiddink en Nico Roymans	177
1. Het landschap	178
2. De samenleving in de late ijzertijd en vroeg-Romeinse tijd	179
3. Het dagelijks leven in de Romeinse tijd	181
4. Het platteland in de grote wereld	186
5. Het einde van de bewoning op het platteland	188
2. Wonen en leven op het HSL-traject in de Romeinse tijd (ca. 50 v.C.-476 n.C.) - Stephan Delaruelle, Cyriel Verbeek en Wim Declercq	189
1. Romeinse bewoning op het HSL-traject	189
- Twee HSL-potstallen - Roger Langohr, Jari Mikkelsen en Veerle Vanweesenbeeck	207
2. Leven in de Romeinse tijd	229
- Rijkdom en religie langs het spoor - Kathy Sas	236
3. Besluit	254
4. De Middeleeuwen	
1. Een overzicht in vogelvlucht: het gebied tussen Maas, Demer en Schelde - Karel A.H.W. Leenders	259
1. Het Europees en regionaal kader: post-Romeinse leegte en volksverhuizingen	259
2. De <i>pagi</i> Rien en Texandria	260
3. Kerstening en Karel de Grote	261
4. Noormannen	261
5. Markgraafschap en Vrije Kempen(?)	262
6. De opname in het hertogdom Brabant	263
2. De Middeleeuwen op het HSL-traject - Cyriel Verbeek en Stephan Delaruelle	265
1. Nederzettingen	265
2. Houtbouw in de Middeleeuwen	298
3. Ambachtelijke en artisanale activiteiten	301

5. De 'man van Meer'

1. De omstandigheden van de vondst en het antropologisch onderzoek	315
- Stephan Delaruelle, Cyriel Verbeek, Joke Bungeneers en Marit Vandenbruaene	
1. De omstandigheden	315
2. De vondst	315
3. Het onderzoek van de menselijke resten	317
4. Conclusie	317
- Van munten en musketten. Enkele markante postmiddeleeuwse vondsten - Joke Bungeneers, Stephan Delaruelle en Cyriel Verbeek	318
2. De historie achter het mysterieuze veldgraf aan de Zwaluwstraat - Jan Huijbrechts	322

Deel 3. De partnerwetenschappen

1. Zaden en vruchten (paleobotanie) - Brigitte Cooremans	343
2. Het pollen (palynologie) - Vanessa Gelorini	353
3. Het botmateriaal - Anton Ervynck	363
4. Het dendrochronologisch onderzoek - Jérôme Eeckhout en David Houbrechts	367
5. Dateren met radioactieve koolstof - Marc Van Strydonck	379

Bij wijze van besluit

Verborgen Verleden. De onzichtbare geschiedenis van een regio

Noten

Bibliografie

Samenvattingen

Un passé à découvrir 423

Schlummernde Vergangenheit 429

Hidden History 437